

הזירה הפלסטינית יוזמה 2025

אסטרטגית 'היפרדות אזורית תוך המשך שליטה ביטחונית'

תנועת 'מפקדים למען ביטחון ישראל' מציגה בפני הממשלה והציבור אסטרטגיית פעולה בזירה הפלסטינית, המייצגת את האינטרס הלאומי של קיום מדינת ישראל כמדינה בטוחה, יהודית ודמוקרטית לדורות, חזון שלאורו קמה והתפתחה המדינה. זאת תוך נקיטת יוזמה ואימוץ עקרונות ביטחוניים בסוגיית יהודה ושומרון, עזה ומרחב ירושלים, סביבם ניתן לגבש הסכמה לאומית רחבה.

המטרה, לעודד את הציבור לשיח ולסייע למקבלי ההחלטות לפעול בכיוון המומלץ.

אוקטובר 2021.

תוכן עניינים

עמ' 1	תקציר
עמ' 3	ראשית דבר
עמ' 5	הסוגייה הפלסטינית : משמעויות לישראל
עמ' 8	הנחות מוצא וקווים מנחים
		פרטי היוזמה
עמ' 9	יהודה ושומרון
עמ' 10	רצועת עזה
עמ' 10	מזרח ירושלים והמקומות הקדושים
		מהלכים מוצעים
עמ' 12	כיווני פעולה אזרחים-כלכליים
עמ' 13	כיווני פעולה ביטחוניים

תקציר

האתגר

הסוגייה הישראלית-הפלסטינית מהווה אתגר המשפיע על עתיד המדינה והעם. משנת 1967 ועד היום, זה למעלה מיובל שנים, טרם נפלה הכרעה באשר לחלופה המשרתת בצורה מיטבית את האינטרסים הלאומיים, הביטחוניים והאחרים, של ישראל. בהעדר החלטה ברורה, נמשכת גלישה למציאות של מדינה אחת בין הירדן לים, ללא רוב יהודי מוצק בין הירדן לים, מציאות שתחייב בחירה בין הענקת שוויון זכויות לכל, ועימו ויתור על צביונה היהודי של ישראל, לבין שלילת זכויות אזרח מהפלסטינים, ובכך ויתור על ערכיה הדמוקרטיים.

בהיותה הריבון המחזיק בשטחים עליהם השתלטנו במלחמת ששת הימים, על ישראל לקבוע את הפתרון אליו היא שואפת ולגזור ממנו את אסטרטגיית הפעולה הנדרשת למימוש.

היעד

סיום הסכסוך בהסכם הפרדה לשתי מדינות לשני עמים, במסגרתן יינתן מענה מיטבי לצרכי הביטחון של ישראל, הוא הפתרון הנכון והערכי שיבטיח הן את התמורה הביטחונית הגבוהה ביותר והן את עתיד ישראל כדמוקרטיה בעלת אופי רוב יהודי מוצק לדורות.

היות והתנאים הנוכחיים אינם מאפשרים כרגע מימוש פתרון בר קיימא, התנועה ממליצה לממשלת ישראל על מימוש אסטרטגיה שמטרתה שימור ושיפור התנאים להפרדות עתידית ובלימת תהליכים מייצרי מציאות בלתי הפיכה, שיכבלו את ידי הממשלה והבאות אחריה להשיג הסדר, תוך יצירת רגיעה ביטחונית ויציבות וקידום אזרחי.

פינך האסטרטגיה המוצעת:

- משקפת מחויבות לאינטרס העליון של מדינת ישראל - חיזוק ישראל כביתו הלאומי הדמוקרטי של העם היהודי, תוך עמידה באתגרי הביטחון והנתמך ע"י רוב אזרחי ישראל.
- נשענת על התפיסה שעוצמתה של ישראל והאחריות הלאומית מאפשרת ומחייבת לעצב את עתידנו לאור אינטרס לאומי זה, וכי בין פתרון שתי המדינות שאינו בר מימוש כרגע, התנתקות חד צדדית המותירה חלל שיתמלא ע"י גורמים עוינים, או הכיוון הנוכחי של גלישה למציאות של מדינה אחת בין הירדן לים, קיים מרחב החלטה ופעולה ניכר כמוצע להלן. אימוצו המושכל לא יספק את חסידי היישום המידי של הפרדות מיידית מלאה, ויאכזב את חסידי א"י השלמה, אך עשוי ליהנות מהסכמה לאומית רחבה.

- **משקפת קביעה כי לישראל אינטרס ביטחוני ישיר ואינטרס כולל, בקיום רשות פלסטינית מתפקדת המתואמת ביטחונית ויותר מכך עם גופי הביטחון הישראליים.**

המתווה האסטרטגי

“היפרדות אזרחית תוך המשך שליטה ביטחונית עד בוא הסדר”

מימוש אסטרטגיה זאת מחייב פעילות יזומה מצד ישראל, תוך שימוש משולב ומושכל בשלושה 'ארגזי כלים' העומדים לרשות כל ממשלה: ביטחוני, אזרחי-כלכלי ומדיני.

- הדרישה ל"המשך השליטה הביטחונית" מבטאת הערכת מצב לפיה במציאות הנוכחית אין תחליף לשליטה הביטחונית הישראלית. הסדרי הביטחון המוצעים אמורים לספק מענה לשני תרחישי קיצון מנוגדים ולמגוון התרחשויות ביניהם מציאות של רגיעה ויציבות, כמו גם החמרה במציאות הביטחונית, התגברות הטרור ואף קריסת הרש"פ. מעבר למיקוד במניעת פח"ע ופגיעה בישראלים, השליטה הביטחונית תתבטא גם בפעולה נחושה ובלתי מתפשרת למנוע פריעת חוק על ידי תושבים ישראלים באיו"ש, תופעה המאיימת ליצור מצב כאוטי וכך למוטט את הרש"פ ולחתור תחת כל ניסיון ליצור רגיעה ולזכות בתמיכה בין לאומית.

- **צעדים במישור אזרחי-כלכלי** בתחומי התשתיות, הכלכלה והמסחר, התעסוקה וחופש התנועה, ישדרגו את תפקוד הרש"פ, יקלו על חיי היומיום של הפלסטינים, יצמצמו חיכוך בין ישראלים לפלסטינים, ובכך ויתרמו להרגעת השטח, לייצוב הזירה, וליצירת אמונה ותקווה לעתיד טוב יותר.

- **בהיבט המדיני-דיפלומטי**, היוזמה תכלול הן שמירה על אופק מדיני, החיוני הן לתמיכת הציבור הפלסטיני ביציבות הרש"פ ובתיאום הביטחוני עם כוחותינו, והן לגיוס גורמים אזוריים ובינלאומיים לתמיכה ביוזמה. זאת תוך הקפדה על הסטטוס קוו במקומות הקדושים ובמזרח ירושלים.

ברור כי מהלכי תאום עם הרש"פ וגיוס סיוע ותמיכה של המערכת האזורית והבינ"ל, יתרמו משמעותית ליישום האסטרטגיה. יחד עם זאת יש לקדם אסטרטגיה זו גם בהעדרם, שכן אין להתנות את עיצוב עתידנו וקידום האינטרסים שלנו בעמדות עכשוויות של צדדים אחרים, ואל לנו להפקיד גורלנו בידם.

יוזמה 2025

כיווני פעולה ביטחוניים לטווח הזמן המידי

ראשית דבר

תנועת 'מפקדים למען ביטחון ישראל' מציגה בפני ממשלת ישראל והציבור הישראלי את יוזמה 2025: יוזמת ביניים ישראלית, לשנים הקרובות, המושתתת על עקרונות ביטחוניים סביבם ניתן לגבש הסכמה לאומית רחבה.

הסוגייה הפלסטינית היא קודם כל בעיה ישראלית. משפיעה ותשפיע על עתידה של ישראל. סיום הסכסוך בהסכם הפרדה לשתי מדינות שבו ינתן מענה לצרכיה הביטחוניים של ישראל הוא הפתרון הנכון והערכי שיעניק את התמורה הביטחונית הגבוהה ביותר וגם יבטיח את ישראל דמוקרטית, עם רוב יהודי מוצק לדורות.

היות והתנאים הנוכחיים אינם מאפשרים מימוש פתרון בר קיימא, התנועה ממליצה לממשלת ישראל על כיוון פעולה שמטרתה יצירת רגיעה, שקט ביטחוני ויציבות תוך עצירת תהליכים מיצרי מציאות בלתי הפיכה שתכבול את ידי הממשלה והבאות אחריה להגיע לכל הסדר מלבד לטרגדיה של "מדינה אחת".

- היוזמה משקפת מחויבות לאינטרס העליון של מדינת ישראל: חיזוק ישראל כביתו הלאומי הדמוקרטי של העם היהודי, תוך עמידה באתגרי הביטחון.
- היא מנציחה את רצונם של רוב אזרחי ישראל ויהדות העולם לקיים רוב יהודי מוצק מבית וההסכמה שסיפוח מיליוני פלסטינים עומד בסתירה לאינטרס הלאומי העליון.
- נשענת על התפיסה שרק ישראל תקבע את עתידה וכי בין פתרון שתי המדינות (החסר היתכנות בעת הזו), התנתקות חד צדדית (המותירה חלל להשתלטות גורמים עוינים) וגלישה ל"מדינה אחת" (המציאות הנוכחית) קיים מרחב החלטה ופעולה ניכר כמוצע להלן. - אימוצו המושכל לא יספק את חסידי פתרון שתי המדינות ויאכזב את חסידי א"י השלמה, אך ימנע את הטרגדיה של אובדן ה"בית השלישי".

"היפרדות אזרחית תוך המשך שליטה ביטחונית עד בוא הסדר"

המציאות מותירה בידי ישראל רק חלופה אחת המשרתת את החזון הציוני לגווניו: "היפרדות אזרחית תוך המשך שליטה ביטחונית עד בוא הסדר". מימוש אסטרטגיה זאת מחייב פעילות יזומה אקטיבית מצד ישראל, תוך שימוש משולב בשלושה 'ארגזי הכלים' העומדים לרשות כל ממשלה: אזרחי-כלכלי, ביטחוני, ומדיני-דיפלומטי:

- **'הפרדה האזרחית-כלכלית'** בה יקודמו מהלכים בתחומי התשתיות, הכלכלה והמסחר, התעסוקה וחופש התנועה אשר ישדרגו את תפקוד הרש"פ, יקלו על חיי היומיום של הפלסטינים, יצמצמו חיכוך בין ישראלים לפלסטינים, ובכך ויתרמו להרגעת השטח, לייצוב הזירה, וליצירת תקווה לעתיד טוב יותר [פירוט בהמשך].
- **"המשך השליטה הביטחונית"** מביא לידי ביטוי את התפיסה שהשליטה הביטחונית הישראלית אינה ברת החלפה, במציאות הנוכחית. הסדרי הביטחון המוצעים אמורים לספק מענה לשני תרחישים מנוגדים: מציאות של רגיעה ויציבות כמו גם תרחיש של החמרה במציאות הביטחונית, התגברות הטרור ואף קריסת הרש"פ [פירוט בהמשך].
- **בהיבט המדיני-דיפלומטי**, היוזמה תכלול שמירה על אופק מדיני, החיוני הן לתמיכת הציבור הפלסטיני ביציבות הרש"פ ובתיאום הביטחוני עם כוחותינו והן לגיוס הגורמים האזוריים והבינלאומיים הרלבנטיים לתמיכה ביוזמה.

הסוגייה הפלסטינית: משמעויות לישראל

המשתנה הדמוגרפי:

בין הים לירדן חיים כיום כ-6.7 מיליון ערבים (48%), בהם כ-2.1 מיליון אזרחי ישראל, וכ-6.9 מיליון יהודים (52%). המגמות הדמוגרפיות מצביעות על כך שבשנת 2048 הרוב היהודי הדחוק יפנה מקומו לרוב ערבי דחוק, עם כ-13.3 מיליון יהודים וכ-13.5 מיליון ערבים.

את נתוני ומגמות המציאות הדמוגרפית אין בידינו לשנות. אך ההחלטה האם על שני העמים - הישראלי והפלסטיני - לחיות זה בתוך זה במציאות דו-לאומית, או זה לצד זה היא בידינו.

משתנה יציבות הרש"פ:

לפני למעלה מ-25 שנה ממשלת ישראל נתנה הסכמתה להסדר במסגרתו הוקמה הרשות הפלסטינית (רש"פ) והופקדה על ניהול חיי הרוב המוחלט של הפלסטינים, כולל בהיבטי חוק וסדר ומאבק בטרור.

מציאות זאת אותגרה הן עם קריסת התיאום הביטחוני בין מנגנוני הרש"פ לבין כוחותינו בעת האינתיפאדה השנייה והן בעקבות קריסת שלטון הרש"פ ברצועה והשתלטות החמאס.

הרש"פ שרדה את שתי ההתרחשויות הדרמטיות הללו ומזה כ-15 שנה ששיקום התיאום עם מנגנוניה במאבק בגורמי טרור זוכה להערכה מצד מערכת הביטחון הישראלית, בכלל זה הענקת אשראי על הצלת חיי ישראלים רבים.

הרשות שרדה אירועים רבים נוספים, בהם ארבע מערכות בעזה, ההכרה האמריקאית בירושלים כבירת ישראל והעברת השגרירות אליה, אירועי הר הבית (ממנהרת הכותל, דרך פרשת המגנומטרים וכלה באירועי חודש מאי האחרון) ושכונות מזרח ירושלים, ועוד.

כדרכם של אירועים כאלה, אין הם חולפים מבלי להותיר חותם. אכן, מזה זמן שמתרבות התראות מערכת הביטחון באשר להשלכות על היציבות בשטח ועל ביטחון ישראלים כתוצאה לשחיקה במעמד הרש"פ וביוקרת מנגנוני הביטחון שלה בקרב הציבור אותו הם אמורים לשרת.

שחיקה זאת אינה תוצר בלעדי של אירועים חיצוניים. להתנהלות הנהגת הרש"פ תרומה משמעותית לסלידת הציבור הפלסטיני ממנה. בכלל זה האשמות בשחיתות, בעייפות והיעדר יוזמה, בכשל משילותי מתמשך, ברמיסת זכויות פרט, בהכפפת אינטרסים לאומיים לאישיים (בכלל זה במסגרת מאבקי ירושת עבאס), במניעת התחדשות באמצעות בחירות, ועוד.

הציבור הפלסטיני השלים עם רבות מהמגמות השליליות האלה כל עוד הסתמנה תיקווה כי מנהיגותו מובילה ליעד של עצמאות לאומית. ככל שדעכה התיקווה, גברה

לא רק הביקורת על ההתנהלות אלא על עצם לגיטימיות הרש"פ, בהאשמה ש"אינה משרתת עוד את האינטרס הלאומי הפלסטיני אלא את הכיבוש הישראלי".

כל אלה עומדים בבסיס החשש הגובר מפני קריסת הסדר הציבורי והביטחון במרחבים המנוהלים ע"י הרש"פ, וכי התרחשות זאת לא תבוא בהנחה מלמעלה [האיום העקר החוזר "למסור את המפתחות לישראל"] אלא כתוצאה לשני תהליכי שטח: סירוב עממי גורף והולך לקבל את סמכותה וכניעת עובדי מנגנוני הביטחון שלה ללחץ הרחוב לנטוש את משמרתם.

לשתי התופעות של תהליך עתיר סיכונים זה כבר ניתן ביטוי ראשוני: האחת, היווצרות תאי שטח עתירי אמל"ח, הנמצאים בשליטת ארגונים שאינם מקבלים את מרות הרש"פ, ואליהם אין היא מעזה לשגר את נציגיה – מגובי מס ועד גורמי שיטור. השנייה, נפקדות באחוזים ניכרים של אנשי המנגנונים בתקופות של מתיחות ביטחונית, בשל האשמתם בבגידה כ"משת"פים של ישראל".

קריסת הרש"פ ומגנוניה יחייבו כמובן מניעת כאוס ו/או השתלטות חמאס באמצעות פריסת כוחותינו בכל המרחב העירוני והכפרי כמו גם ניהול חיי מיליוני הפלסטינים. הסתלקות המדינות התורמות לרש"פ תעמיס כמובן את העלויות על משלם המיסים הישראלי. אך חמור מכל: קשה לזהות אסטרטגית יציאה מהמציאות הדו-לאומית שתיווצר. [לפירוט נרחב של תהליך זה ותוצאותיו האפשריות ר' ['מחקר השלכות הסיפוח'](#)¹]

בשורה תחתונה, מימוש האינטרס הישראלי - בטחוני ואזרחי/לאומי - ביציבות הרש"פ כממשל פלסטיני אפקטיבי מותנה בתמיכת הציבור הפלסטיני בה. תמיכתו מותנית בשניים אלה:

- יכולתה להבטיח ממשל יעיל ושיפור מתמשך בחיי הציבור אותו היא אמורה לשרת;
- היותה אמצעי להבטחת עצמאות לעם בשמו היא פועלת, גם אם הדרך ליעד זה ארוכה.

בשני ההקשרים לא הכל כמובן בידי ממשלת ישראל, אך פעילותה בעבר תרמה לשחיקת משילות הרש"פ, ושינוי מגמה יכול לתרום משמעותית לשיקומה.

משתנה האסטרטגיה הישראלית:

בעשור האחרון, המדיניות הישראלית בהקשר הפלסטיני התבססה על שני מרכיבים: הסטטוס קוו והבידול. בשנת 2020 נוסף מרכיב שלישי: הסכמי אברהם.

אסטרטגית הסטטוס קוו התבססה על ההנחה שניתן להבטיח יציבות לאורך זמן למרות שלטון חמאס ברצועה, שחיקת משילות ורלבנטיות הרש"פ בגדה, וערעור ההסדרים הקיימים על הר הבית ובשכונות מזרח ירושלים.

¹ <http://www.cis.org.il/annex>

אסטרטגית הבידול נועדה לבודד גזרה פלסטינית אחת מהאחרות, הן כדי למנוע מאירועים מערערי יציבות בגזרה אחת מלפגוע בשגרת החיים באחרות והן כדי למנוע התבססות חמאס במרחבי יהודה ושומרון.

אירועי חודש מאי 2021 היוו את ההמחשה הברורה ביותר עד כה לכישלון שני מרכיבי המדיניות, עת גרר שהוצת בירושלים הדליק את הזירה המקומית בעיר, הצית מהומות בערים נוספות בישראל, הניב ירי רקטי מרצועת עזה, תרם לשחיקה נוספת באשראי הציבור הפלסטיני לרש"פ, והביא לגאיית פופולאריות החמאס הן בגדה והן בפזורה הפלסטינית במרחב הערבי.

בשני ההקשרים, ההתנהלות הישראלית אופיינה בתגובתיות, ובכך הותירה את היוזמה בידי הצדדים האחרים.

חריג חשוב אחד מגישת התגובתיות המחיש את יתרונות נקיטת היוזמה: הסכמי אברהם. הסכמים אלה אכן מהווים הישג היסטורי רב משמעות.

עם זאת, גם בהקשר זה, אירועי מאי 2021 המחישו כי כל התקדמות בקשרים עם מדינות האזור אינה מהווה מענה לאתגר הלאומי הגלום בסוגייה הפלסטינית. יתר על כן, הדיווחים על התגייסות איחוד האמירויות להביא להפסקת אש מוקדמת ברצועה והחלטתה להאט את קצב נירמול היחסים בשעת המשבר, מעידים על כך שיש מגבלות ליכולת לנתק בין הליך הנירמול האזורי לבין התרחשויות במרחב הישראלי-פלסטיני.

מעבר לסוגיית התפיסה האסטרטגית, גם בתחום ההתנהלות בשטח חלה התפתחות מדאיגה, עת צה"ל הופקד על טיפול באוכלוסייה אזרחית תוך הפעלת הכוח למשימות שיטור להן לא הוכשר. לא זאת בלבד שהעיסוק בפעילות זאת פוגע בכשירותו למשימות הליבה הייעודיות, אלא שכפי שהומחש בפרשיות שהציתו מחלוקת (כמו אלאור עזריה) ובתיעוד התנהלותו מול אלימות מתנחלים או פלסטינים, החיכוך המתמשך עם האוכלוסייה האזרחית גם שוחק את מעמדו בליבת הקונצנזוס הלאומי ואת אמון הציבור בו.

יוזמה 2025

הנחות מוצא וקווים מנחים

כישלון האסטרטגיה הלאומית הקודמת מול הזירה הפלסטינית קיבל כאמור משנה תוקף במהלך מבצע 'שומר החומות' אשר המחיש את הצורך בגישה עדכנית אשר תשרת את האינטרס הלאומי העליון - ישראל חזקה ובטוחה, כביתו הדמוקרטי של העם היהודי - ואת יציבות הזירה הפלסטינית ובלימת הגלישה למציאות בה לא ניתן יהיה להפריד בין שני העמים ועמה אבדן החזון הציוני.

בתקופה בה לא ניתן להגיע לפתרון מוסכם, יש לפעול לבלימת מהלכים המאיצים תהליכים שלילים ובמקביל לאמוץ צעדי-ביניים עקביים ומתמשכים המשפרים את המציאות האסטרטגית של ישראל.

הנחות מוצא:

- בין פתרון שתי המדינות (החסר היתכנות בעת הזו), התנתקות חד צדדית (המותירה חלל להשתלטות גורמים עוינים) וגלישה ל"מדינה אחת" (המציאות הנוכחית) קיים מרחב החלטה ופעולה ניכר כמוצע להלן. אימוצו המושכל לא יספק את חסידי מיידיות פתרון שתי המדינות ויאכזב את חסידי א"י השלמה, אך ימנע את הטרגדיה של אובדן ה"בית השלישי".
- במציאות זאת, נותרה רק חלופה אחת המשרתת את החזון הציוני: "היפרדות אזרחית תוך המשך שליטה ביטחונית עד בוא הסדר".
- יציבות בשטח היא תנאי לחיים נורמליים לכל למשך תקופת הביניים, וחיונית כתשתית לכל הסדר בר קיימא.
- רשות פלסטינית מתפקדת עם יכולת משילות המקיימת תיאום ביטחוני עם כוחותינו היא אינטרס ישראלי ביטחוני ותנאי לכל מהלך שסופו הפרדה בין שני העמים.

קווים מנחים:

- מעצם הגדרתה, מדובר ביוזמה ישראלית. יישומה האופטימאלי מחייב תיאום ושיתוף פעולה עם הרש"פ אך אינו מותנה בו.
- מיצוי ההזדמנות לגיוס מדינות מהאזור ומחוצה לו יתרום משמעותית ליישום מרכיבים מרכזיים ביוזמה המוצעת.
- מרכיבי היוזמה ממחישים כי ניתן להתקדם בצעדים מדודים ותוך שליטה ישראלית בכל שלב, תוך שדרוג ביטחון ישראל.

- יישום היוזמה יביא לבלימת מהלכי הסיפוח וההידרדרות לטרגדיה של מדינה אחת דו-לאומית, שסועה ומדממת.
- פעולה במסגרת היוזמה תמנע הכרעות בלתי הפיכות בטרם עת ותשמר - ואף תשפר - את התנאים לקבלתן בבוא העת.

פרטי היוזמה

יהודה ושומרון

קידום אסטרטגית 'הפרדה אזרחית תוך המשך שליטה ביטחונית'.

מימוש אסטרטגיה זאת מחייב שימוש משולב בשלושה 'ארגזי הכלים' העומדים לרשות כל ממשלה: אזרחי-כלכלי, ביטחוני, ומדיני-דיפלומטי:

- **במסגרת ה'הפרדה האזרחית'** יקודמו מהלכים בתחומי התשתיות, הכלכלה והמסחר, התעסוקה וחופש התנועה אשר ישדרגו את תפקוד הרש"פ, יקלו על חיי היומיום של הפלסטינים, ישדרגו את הכלכלה ואיכות החיים, יצמצמו חיכוך בין ישראלים לפלסטינים, ובכך יתרמו להרגעת השטח, לייצוב הזירה, וליצירת תקווה לעתיד טוב יותר [פירוט בהמשך].
- **תפיסת "המשך השליטה הביטחונית"** מהווה ביטוי להכרה כי לאורך תקופת הביניים (אשר משכה אינו ידוע) השליטה הביטחונית הישראלית אינה ברת החלפה. הסדרי הביטחון המוצעים אמורים לספק מענה לשני תרחישים מנוגדים: מציאות של רגיעה ויציבות כמו גם תרחיש של החמרה במציאות הביטחונית, התגברות הטרור ואף קריסת הרש"פ. עם זאת, בגיבושם ויישומם מוחזר הדגש על מזעור חותם הנוכחות של צה"ל במרחבי אוכלוסייה אזרחית פלסטינית, כמו גם אכיפה נחושה של חוק וסדר אל מול כל גילוי אלימות מכל צד באמצעות פריסה מתוגברת של כוחות שיטור ומג"ב [פירוט בהמשך].
- **בהיבט המדיני-דיפלומטי**, היוזמה תכלול את מרכיב האופק המדיני, החיוני הן לתמיכת הציבור הפלסטיני ביציבות הרש"פ ובתיאום הביטחוני עם כוחותינו והן לגיוס הגורמים האזוריים והבינלאומיים הרלבנטיים לתמיכה ביוזמה (ובמדיניות ישראל גם מעבר לה). לאור ניגודי העמדות בנושא זה אין לצפות שממשלת ישראל תספק מרכיב חיוני זה ליציבות הזירה. לפיכך, ראוי לעודד את המערכת האזורית והבינלאומית לעשות זאת.

מבחן ההתאמה

כל מהלך מוצע במסגרת יוזמה זאת או מחוצה לה, אמור להבחן עפ"י שלוש אמות מידה:

- תרומה/חבלה במגמת הפרדה.
- תרומה/פגיעה בביטחון.
- תרומה/פגיעה ביעד המדיני.

[לתפריט המהלכים בכל 'ארגז כלים' – ר' להלן]

רצועת עזה

ישראל תצא ביוזמה משנת מציאות המשלבת שלושה מאמצים: מדיני, שיקומי-כלכלי וצבאי-ביטחוני, בשיתוף קואליציה בינלאומית חזקה.

התוכנית מיועדת לקידום הדרגתי אך בו-זמני של חמש משימות:

1. החלשת השפעת החמאס ואחיזתו ברצועה.
2. חיזוק הרש"פ ושילובה בכל הסדר עם עזה, במקביל להכנתה לחזרה עתידית מדורגת לניהול הרצועה.
3. גיבוש קואליציה אזורית-בינלאומית רבת עוצמה (מדינית, כלכלית ואחרת) להתגברות על התנגדויות בחמאס ורתיעה ברש"פ כמו גם להעמדת האמצעים הנדרשים ליישום התוכנית לאורך זמן.
4. ביצור היציבות הביטחונית: בכלל זה, שדרוג ומיסוד הפסקת האש כולל מנגנוני בקרה ותקשורת; פעילות לריסון ההתעצמות הצבאית של החמאס ובלימת פרויקט המנהור; הכשרת כוחות רש"פ לקראת פריסה עתידית אפשרית ברצועה.
5. תכנית שיקום ופיתוח מקפת, גיוס המשאבים ליישומה (במקביל לגיוס משאבים להשקעה מקבילה בכלכלת הרש"פ).

התוכנית כולה תתבצע בשלבים כאשר המעבר משלב לשלב מותנה בעמידת הצדדים האחרים בתנאי הפסקת האש כמו גם בפתרון סוגיית השבויים והנעדרים.

[\[להרחבה ר' תכנית 4 הנקודות לעזה\]](#)

מזרח ירושלים והמקומות הקדושים

הר הבית

הר הבית, הוא נקודת השבר המאיים להפוך את הסוגייה הישראלית-פלסטינית למאבק דתי אל מול העולם הערבי והמוסלמי כולו. אכן, התנהלות כל ממשלות ישראל מאז 1967 שיקפה מודעות לאופיו הייחודי ולרגישות סביבו.

לאחרונה חלה שחיקה בהקפדה על כללי ההתנהלות אותן קבעו - וכיבדו כל ממשלות - העבר. אירועי חודש מאי 2021 המחישו את הסכנות הגלומות במגמה זאת, בכלל זה בחיזוק החמאס והחלשת הרש"פ, בפגיעה בקשר האסטרטגי עם ירדן, בפגיעה בקשר עם מדינות ערב האחרות - ממצרים ועד המנרמלות החדשות, ואף ברקמת החיים בערים בישראל גופא.

לפיכך, מוצע כי הממשלה:

- תפעל לריענון ויישום מוקפד של נוסחת הסטטוס-קוו.
- תחזק ותשמר את שיתוף הפעולה עם ירדן בכל הנוגע לניהול המקומות הקדושים תוך כיבוד קפדני של מעמדה בהקשרים אלה כפי שנקבע בהסכם השלום.
- תקיים שיתוף פעולה עם הרש"פ בהקשרים אלה.
- תמנע מגורמים קיצוניים מלסכן את היציבות ע"י מהלכי פרובוקציה במקומות הקדושים ובמזרח ירושלים כולה.

מזרח ירושלים

תגובות בעולם הערבי, המערבי ואף בקרב יידי ישראל המובהקים ביותר בווינגטון לאירועי שיח ג'ראח, סילוואן ושכונות נוספות במזרח ירושלים מעידים כי לא רק המקומות הקדושים מחייבים התנהלות אחרת.

גם מעבר למוקדי חיכוך שעוררו תהודה, השכונות הפלסטיניות של מזרח ירושלים, כולל אלה שמחוץ לחומה, מחייבות שינוי גישה טרם התלקחות. שמץ מפוטנציאל הנזק הומחש בתקופת 'אינתיפאדת הסכינאים'. אך כפי שעולה מהדיווחים על מצבורים של עשרות אלפי כלי נשק במחנה פליטים בודד בתחומי העיר, העדר נוכחות שלטונית מזמינה היווצרות מרחבי מקלט לעבריינים, אלה מתחמשים, והמרחק לטרור עלול להתברר כקצר.

גם להעדר שירותים בסיסיים, השכלה ותעסוקה יש תרומה להתגייסות צעירים חסרי תיקווה לשירות גורמים עוינים, ראשיתם בפשיעה וסופם בטרור.

כמו בהקשרים האחרים, גם כאן נדרשת תכנית המשלבת מרכיבים אזרחיים וביטחוניים:

- תכנית להשלטת סדר וביטחון ואיסוף אמל"ח בחלקי העיר הפלסטינים בהם אין כיום כל נוכחות ביטחונית-שיטורית.
- תחת עיריית ירושלים, תבוצע הפרדה מנהלית ותקציבית של השכונות והכפרים הפלסטינים במזרח ירושלים, ותגובש תכנית אב מתוקצבת לשיקוםם ופיתוחם. [\[לפרטים ר' ירושלים פצה מתקתקת או פתח לתקווה²\]](#)

² <http://www.cis.org.il/jer>

מהלכים מוצעים

יו"ש - כיווני פעולה אזוריים וכלכליים

ישראל תפעיל תכנית אזורית-כלכלית במטרה לשפר את רווחתם ואת רמת חייהם של הפלסטינים, לצמצם את המעורבות הישראלית ולתרום ליציבות. [הממשלה כבר הודיעה על כוונתה לאמץ חלק מההמלצות].

כמו בשאר מרכיבי "יוזמה 2025", האינטרס הישראלי ביציבות וביטחון מחייב נקיטת צעדים אלה באופן עצמאי וללא תלות בהסכמת או תרומת אחרים. עם זאת, יש ערך רב בשילוב הרש"פ וכמובן בגיוס המדינות התורמות ואחרות, מהאזור ומחוצה לו, הן לצורך מימון מרכיבים המחייבים זאת והן להכשרת גורמים פלסטיניים למעורבות ביישומם.

להלן דוגמאות להמחשה:

- **הרחבת מתן היתרי עבודה בישראל - הממשלה כבר נקטה בצעד ראשון במתן מענה חלקי למצוקת הפרנסה של פלסטינים בגדה המערבית וברצועת עזה אשר יש בו גם היענות לצרכי המשק הישראלי בידיים עובדות כמו גם לצמצום תופעת השב"חים.** ראוי להרחיב את המגמה אל מעבר לתוספת הראשונה של 15,000 בדוקי שב"כ מהגדה ואלפים בודדים מהרצועה.
- **שיפור תשתית התחבורה ויצירת רצף תחבורתי לשימוש פלסטינים.** יצירת רשת תחבורה תאפשר מעבר מהיר בין מרכזי אוכלוסייה, אזורי תעשייה ומעברי הגבול. תהיה לכך השפעה מהותית על משילות הרש"פ, בכלל זה פריסה יעילה של מנגנוני הביטחון שלה, על צמצום החיכוך בין ישראלים לפלסטינים, על הכלכלה הפלסטינית ועל האווירה הכללית. התוצאה תהיה גם חיזוק היציבות ושיפור הביטחון. [\[לתוכנית המפורטת, כולל מיפוי, ר' "חיזוק היציבות והביטחון"³\]](#)
- **הסדרת הבניה בשטחי C - מתן מענה לגידול הטבעי - לאור מיצוי המרחב המתאים לבנייה בשטחי A ו-B במהלך עשרים וחמש השנים מאז תחמו, נדרש מענה לריבוי הטבעי כמו גם לאלפי יחידות הדיור שנבנו בלא היתר בשולי אזורים אלה. כך יוסר איום הרס בתיים של למעלה מ-250 אלף פלסטינים. החלטה על מהלך זה בנוהל שיאפשר לרש"פ לזכות באשראי ציבורי, יתרום גם לשיקום מעמדה. [\[לתוכנית המפורטת, כולל מיפוי, ר' "מתווה להסדרת הבניה בשטחי C"⁴\]](#).**
- **פיתוח חקלאי:** ישראל תאמץ נוהל מהיר לאישור הנחת קווי מים אל עתודות של שטחים חקלאיים פלסטינים, לפי סדרי עדיפויות שיוסכמו עם הרש"פ (בהנחה שתיענה) ועם המדינות התורמות. כמו כן, תוגדל מכסת המים המיועדים

³ <http://www.cis.org.il/stability>

⁴ <http://www.cis.org.il/cc>

לחקלאות תוך דרישה לשימוש מוגבר במים מושבים. במקומות בהם יוכח צורך, תתאפשר סלילת דרכי עפר לבניית תשתיות אלה ולהעברת ציוד חקלאי.

- **הקלה על שינוע סחורות ויצוא:** ישראל תפעל להקלה על שינוע סחורות פלסטיניות בתוך שטחי הגדה המערבית (בכלל זה ע"י צמצום הצורך בבידוק כפול); בין שטחי הגדה המערבית לישראל ולנמלי ישראל; בין הגדה המערבית לעזה; ובין הגדה המערבית לירדן.
- **הסרת חסמים המעכבים פיתוח כלכלי:** כגון מחשוב מחלקת המע"מ המטפלת ברשות הפלסטינית, ייצור ממשק וחיבוריות בין הבנקים הישראליים והפלסטיניים במערכות ה-swift ועידוד הסחר הפלסטיני, גם עם מדינות שעמן אין לישראל קשרים דיפלומטיים ו/או קשרי מסחר.
- **JEC:** מימוש החלטת הממשלה בדבר חידוש הפעילות הסדירה של הועדה הכלכלית המשותפת לפתרון בעיות ולעידוד פרויקטים כלכליים של הסקטור הפרטי.
- **אזורי תעשייה:** ישראל תאשר ותעודד פיתוח אזורי תעשייה ותעסוקה פלסטיניים בסמיכות ליגדר הביטחון, תגייס את המדינות התורמות לתרום לנושא, ותפעל לזירוז נהלים ליישומם.
- **עיר פלסטינית:** ישראל תעודד הקמת עיר פלסטינית נוספת (כדוגמת רואבי) ליצירת אלפי מקומות עבודה, מאות מקומות תעסוקה לאקדמאים (מהנדסים, כלכלנים וכד') ופתרון מצוקת דיור.
- **פרויקט 'פינוי בינוי' הדרגתי של מחנות פליטים:** ישראל תגייס את ארה"ב ואת החברות האחרות בקבוצת המדינות התורמות, לבחינת ישימות במגמה לפתור את מצוקת הדיור ולשפר את איכות החיים, ובכך גם לתרום לצמצום התגייסות לפעילות טרור ופשיעה ולחיזוק משילות הרש"פ.
- **מניעת התיישבות בלתי חוקית:** הממשלה תישם בקפידה את ההחלטה להסרה מיידית של כל התמקמות חדשה באתרים אשר לא אושרו ע"י הממשלה להתיישבות חדשה.

יו"ש - כיווני פעולה ביטחוניים

ישראל מתמודדת עם איומים במספר זירות בו זמנית ולמתרחש באחת יש השפעה על רעותה. שמירה על יו"ש מחוץ למעגל האיומים הינה חיונית. כפי שהוכח לאורך זמן, איומים ואינטרסים משותפים הניבו תיאום ביטחוני פורה עם הרש"פ בו טמון פוטנציאל לבידוד זירת יו"ש מהשפעת עימותים בזירות האחרות.

שיפור ביטחון ישראל וישראלים מחייב הן צעדים ישראלים עצמאיים והן מהלכים מתואמים. תוכניתנו 'יוזמה 2025' מבוססת בראש ובראשונה על מהלכים ישראלים שאינם תלויים בהסכמת צדדים אחרים. עם זאת, יש ערך רב בגיוס מעורבות הרש"פ ותרומת מדינות באזור (בראשן מצרים וירדן ולצידן המנרמלות החדשות ואחרות) ומחוצה לו.

להלן דוגמאות להמחשה:

- **השלמת גדר הביטחון:** מתוך 770 ק"מ שתוכננו ותוקצבו, נבנו 650 ק"מ. הפרצות הנרחבות מהוות מסלולי כניסה של שב"חים כמו גם לחדירת גורמי טרור. ההיגיון הביטחוני שהביא להחלטה על יצירת חיץ פיזי בין ישראל לגדה המערבית בימי טרור קשים לא איבד מתקפותו: חייץ זה חיוני למאמץ להבטיח הפרדה ורגיעה, ובודאי יידרש אם נחזור למציאות של טרור קשה. השלמת הגדר תשפר את יכולת ההגנה על אזרחי ישראל, לרבות 75% מהמתיישבים בשטחי C.⁵
- **סגירת פרצת גוש עציון:** ריבוי הפיגועים בצומת גוש עציון ובסביבתה והחדירות לתחומי ישראל מתוואי זה, ממחיש את חשיבות השלמת גדר הביטחון באזור זה. סגירת הפרצה תקדם השלמתו של חיץ פיזי רציף מהגלבוע ועד דרום הר חברון, ותוציא מקו העימות עוד כ-90 אלף ישראלים.
- **צומת גוש עציון וכביש 60:** צומת גוש עציון וכביש 60 החוצה את הגוש מצפון לדרום הם מוקד חיכוך בין האוכלוסיות ומקור לפיגועי טרור. לצורך החרגת הגוש מהמרחב הפלסטיני, לצד השלמת גדר הביטחון, יש להפריד את נתיבי התחבורה בין ישראלים לפלסטינים בציר זה (כביש מקביל לתנועה פלסטינית בשיטת 'חפור וכסה', כביש במפלס נמוך ומקורה בגג בטון וחול). הפרדה זו תאפשר תנועה ישראלית רציפה, חופשית ובטוחה בין ירושלים לבין יישובי גוש עציון, ולפלסטינים תנועה חופשית בין בית לחם לחברון.
- **משטר גבול אפקטיבי:** למרות שמכשול ההפרדה ביו"ש נועד לבלום מעבר בלתי חוקי של פלסטינים לשטחי ישראל, הוא אינו מונע זאת. בכך נחשף את לב המדינה לאיומי טרור הן בשל פרצות ענק והן לאור יישום לקוי של מערך האבטחה והפיקוח הנילוויים לגדר. הפעלת משטר גבול אפקטיבי תצמצם מהותית את תופעת השב"חים. לעומת היתרון הביטחוני המובהק, מהלך זה יפגע בפרנסת אלפי משפחות פלסטיניות – ולכן ביציבות ובביטחון. מכאן ההמלצה לעיל לנטרל את הנזק האפשרי באמצעות הרחבת מכסת בדוקי השב"כ המורשים לעבוד בישראל.
- **חוק וסדר במרחב הפלסטיני:** שטחי A ו-B שבשליטה פלסטינית מהווים 186 איים ללא קשר גיאוגרפי ביניהם, המוקפים בשטחי C. במציאות זו אין נגישות ונוכחות של המשטרה הפלסטינית (אל-שורטה) וגם לא נוכחות של פקידי ממשל למשימות מיסוי ואחרות. אוכלוסייה של למעלה מחצי מיליון פלסטינים מתקיימת ללא נוכחות גורמי אכיפת חוק וסדר. הריק המשילותי הזה מזמין התמקמות והתחמשות של גורמי פשיעה וטרור. יצירת רצף תחבורתי ו/או גיאוגרפי תחזק את משילות הרש"פ ותתרום הן לביטחון הפלסטינים והן לביטחון ישראל. [\[לתוכנית המפורטת, כולל מיפוי. ר' "חיזוק היציבות"\]](#)⁶
- **הגדלת והכשרת מנגנוני הביטחון הפלסטיניים:** יכולת מערכות האכיפה הפלסטיניות, להתמודד עם משימותיה, בדגש על הלחימה בפשיעה ובטרור, הינה

⁵ לפי נתוני מרשם האוכלוסין (אוג' 2021) מתגוררים ביו"ש 485 אלף מתיישבים ומתוכם 360 אלף ממערב לגדר הביטחון הקיימת או המתוכננת.

⁶ <http://www.cis.org.il/stability>

מרכיב חשוב בייצוב השטח ומהווה אינטרס פלסטיני-ישראלי משותף. ישראל תעודד את הגורמים הבינ"ל הפועלים להכשרת מנגנוני הביטחון, השיפוט והכליאה הפלסטיניים, בראשות ה-USSC (United States Security Coordinator) להגדיל את סדר הכוחות תוך שדרוג יכולותיהם, בכלל זה הכשרת כוח אדם, פיתוח והטמעת תורות הפעלה, יצירת מערכות שליטה ובקרה, הצטיידות וכו'. כל אלה חיוניים ליציבות במרחבי יו"ש, אך גם כהכנה לאפשרות חזרה מדורגת של הרש"פ לניהול הרצועה (כמפורט בתוכניתנו "רצועת עזה – אסטרטגיה ישראלית חלופית")⁷

- **צמצום נקודות החיכוך עם צה"ל:** לשגרת פשיטות צה"ל למרכזים האורבניים הפלסטיניים יש יתרונות מבצעיים מובהקים אך מחיר ביטחוני בצידם: מפקדי מנגנוני הביטחון הפלסטיניים ופקודיהם חשים כי התעלמות מנוכחותם, או אך חמור יותר – סילוקם מהשטח, שחקו כל הערכה כלפיהם מצד הציבור עליו עליהם לאכוף חוק וסדר ובכך פגעו מהותית ביעילותם. לפיכך, בעוד היערכות צה"ל תותאם למציאות הביטחונית באזורים השונים על פי החלטת המפקד בשטח, יש מקום לבחון איזון נכון יותר בין ביצוע עצמאי של משימות לבין הטלת חלקן על המנגנונים הפלסטיניים בלא נוכחות כוחותינו, הכל במגמה להקטין את נקודות החיכוך עם האוכלוסייה הפלסטינית הן בפועל והן בנראות.
- **משילות ושמירה על חוק וסדר:** בטרם תאבד השליטה באירועים, ותוצת אש רבתי, נדרש שינוי דו-ממדי בהתנהלות אל מול תופעות של הפרת חוק ואלימות אם ביוזמת ארגונים, קבוצות או פרטים. השינוי הראשון הנדרש הוא נקיטת מדיניות קשיחה, בלתי מתפשרת ותגובה מהירה וחד משמעית לגדיעת כל אירוע באיבו. השינוי השני הוא ביצוע האכיפה הנחרצת באמצעות כוחות משטרה מיומנים בלבד. יש לשחרר את צה"ל מכל משימת שיטור ולמקד את פעילותו במשימות הצבאיות בלבד. שינוי זה מחייב הרחבת שורות משטרת ישראל/מג"ב והכשרת לוחמיהם להתמודדות יעילה המותאמת לכל אחת ממגוון האוכלוסיות - ילדים, נוער ובוגרים; מפגינים שומרי חוק או מתפרעים.

⁷ <http://www.cis.org.il/gaza>

מפקדים

למען ביטחון ישראל

מי אנחנו

מפקדים למען ביטחון ישראל היא תנועה לא מפלגתית של בכירי עבר בצה"ל, בשב"כ, במוסד, במשטרת ישראל ובמועצה לביטחון לאומי, המחויבת לחזון הציוני של ישראל חזקה, דמוקרטית, עם רוב יהודי מוצק לדורות, ברוח ערכי מגילת העצמאות.

עמדות ותכניות התנועה משקפות ניתוח מקצועי-ביטחוני מבוסס עובדות תוך בחינת דרכי פעולה חלופיות בהסתמך על הניסיון הביטחוני הרב של חברותיה וחבריה בהתמודדות עם אתגרי הביטחון הלאומי.

צוותי התנועה עומדים לרשות מקבלי ההחלטות ועוזריהם, כמו גם לרשות גורמי התקשורת וקבוצות בציבור הישראלי, לכל תדרוך, השלמה והרחבה.

www.cis.org.il